

STRUKTURUDVIKLINGEN I DANSK GRISEPRODUKTION 2022

Michael Groes Christiansen

SEGES Innovation P/S

STØTTET AF

Svineafgiftsfonden

Hovedkonklusion

Der var 2.336 grisebedrifter primo 2022 mod 2.360 primo 2021. Der var store fald på 11-13 % i integrerede bedrifter og sobedrifter, mens antal slagtegrisebedrifter blev forøget via ændret metode.

Sammendrag

Antallet af grisebedrifter faldt i løbet af 2021, så der primo 2022 var 2.336 mod 2.360 primo året før, svarende til et fald på 1 %. Metoden til at definere om et CVR-nummer har en stor nok griseproduktion til at blive medregnet blevet udvidet i 2021, så den også medtager slagtedata fra 2021. Antal CVR-numre som var rene slagtegrisebedrifter steg med 12 %, men CVR-numre med søer faldt 11 % for integrerede bedrifter, mens sobedrifter faldt med 13 %.

Antallet af bedrifter i Danmark forventes fortsat at falde frem mod 2031, hvor der forventes ca. 1.250 grisebedrifter i Danmark. Over den kommende ti-årige periode forventes der altså at forsvinde ca. 900 grisebedrifter.

Ejerstrukturen i dansk griseproduktion er analyseret yderligere ved at inddrage analyser fra Danmarks Statistik (DST). DST kan via ekstra samkøring af data samle flere CVR-numre i et samlet CVR-nummer. I 2021 var fordelingen på ejerstrukturen 16 %, 11 % og 73 % på henholdsvis selskaber, interessentselskaber (I/S) og enkeltmandsvirksomheder. Faldet i antal ejere/bedrifter i 2021 var på 6,4 %.

Procentandelen af totalslagtninger i Danmark, der stammer fra de rene slagtegrisebedrifter, var i 2021 58,6 %, hvilket er et lille fald i forhold til det forrige års andel. Rene slagtegrisebedrifters andel af totalslagtninger var 55,7 % tilbage i 2009. Besætninger defineret som integrerede bedrifter havde 38,6 % af årets slagtninger i Danmark. I gennemsnit har de integrerede bedrifter ca. 43 % af mulig fuldlinje-produktion af slagtegrise i 2021, dvs. frasalg af ca. 57 % af den mulige slagtegriseproduktion med egne grise. De specialiserede sobedrifter uden nævneværdig slagtegriseproduktion har ca. 49 % af landets søer primo 2022, mod 51 % primo 2021. Trenden de sidste par år i Danmark går imod øget integration af søer og slagtegriseproduktion, men om trenden er midlertidig og bunder i

markedsforhold såsom meget turbulens på smågrisemarkeder de sidste par år, eller om trenden er en vedvarende trend, er endnu for tidligt at sige.

Produktionen i Danmark foregår stadig på mange mindre lokaliteter. Dette er mest udpræget for slagtegriseproduktionen. Der er større stordriftsfordele ved mange søer på én lokalitet, og det ses også af tallene.

Baggrund

Siden 1982 er faldet i antal bedrifter med grise markant, og der er ikke umiddelbart tegn på, at udviklingen mindskes, standser eller vender. Udviklingen betyder primært færre, større og mere specialiserede grisebedrifter. På langt sigt koncentreres produktionen på få store bedrifter. Diverse statistikker følger udviklingen i antal grisebedrifter, men en bedrift kan bestå af flere lokaliteter med grise. Udviklingen på lokalitetsniveau er også interessant at følge, fordi den kan give et hint om fremtidens griseproduktion i Danmark med hensyn til antal lokaliteter pr. bedrift og størrelsen af disse.

Baggrunden for dette notat er således også at lave et opslagsværk, som følger udviklingen på lokalitetsniveau.

En udvikling mod en større årlig produktion på lokalitetsniveau er oftest nødvendig for at sænke produktionsomkostningerne. Store lokaliteter med grise medfører større omkostningseffektivitet, bedre udnyttelse af teknologi og større innovationskraft. I sidste ende kan de være nødvendige, for at producenterne kan bevare deres konkurrenceevne og have en tilfredsstillende indtjening.

Udfordringerne med større lokaliteter er øgede miljøomkostninger, da lugt- og ammoniakudledning fra en lokalitet bliver mere koncentreret og i højere grad kan påvirke de nærmeste omgivelser. Der bliver stillet større relative krav til ammoniakreduktionen på store lokaliteter end på små. På landsplan vil færre, men større griselokaliteter i Danmark, samlet set give en mindre, men mere lokalt koncentreret ammoniakemission fra grise.

Materialer og metoder

Det er formålet at beskrive grisebedrifternes udvikling frem til primo 2022. Strukturudvikling kan underopdeles i bedriftsspecialiseringsgrader og lokalitetsanalyser. Danmarks Statistik [1], CHR-registret [2] samt Svineflyttedatabasen [3] bruges som kilder suppleret med egne beregninger.

Notatet omfatter følgende analyser:

1. Udviklingen i bedrifter med grise siden 1982 [1, 2].
2. Udviklingen i bedrifternes specialiseringsgrad [2].
3. Analyse af søer pr. bedrift [2].
4. Leverede grise pr. bedrift 2009-2021 [2, 3].
5. Produktionsstørrelser for søer på lokalitetsniveau fra 2002-2021 [2].
6. Leverede grise pr. lokalitet fra 2009-2016 til danske slagterier opgjort via Svineflyttedatabasen [3]. 2017-2018 fra klassificeringskontrollen. Fra 2019 SEGES via flyttedatabasen.
7. Supplerende analyser.

Alle bedrifter, der på CVR-niveau har mindre end 5 dyreenheder (DE), er frasorteret i bedriftsanalyserne baseret på CHR-registret, men fra 2021 er slagtninger også medtaget. I gamle dage skulle der ca. 6.000 FEs₀/FESV til 1 DE. Analysen frasorterer dermed CVR-numre, som skønnet bruger mindre end 30.000 foderenheder om året.

DE beregnes på CVR-niveau ud fra de summerede antal grise på stald det pågældende år ultimo efter følgende principper:

1. Søer, gylte og orner divideret med 4,3.
2. Smågrise 7-30 kg ganges med 6,5 og divideres med 200.
3. Grise over 30 kg undtagen søer, gylte og orner ganges med 4 og divideres med 36, eller slagtinger fra et CHR-nummer divideret med 36 fra 2021.

Udvikling i specialiseringsgrad er baseret på data fra CHR-registret. Alle lokaliteter er medtaget i første omgang, men med maksimalt én registrering pr. lokalitet.

Bedriften kategoriseres efter følgende princip efter leverede slagtegrise pr. bedrift ud fra CHR:

- En slagtegrisebedrift = ingen søer.
- Integreret bedrift = en ratio mellem slagtegrise på stald og søer >1.
- Sobedrift = en ratio mellem slagtegrise på stald og søer <=1.

Sobedrifterne må således godt have egen produktion af polte og eventuelt en meget lille slagtegriseproduktion.

CHR-numre, som ophører i løbet af året, er med i bedriftsanalysen. Alle CHR-numre, som ikke er deciderede grisebedrifter, udelades fra analysen ifølge kategoriseringen i CHR-registret. Leverede grise opgøres via klassificeringskontrollen i 2017-2018. I de øvrige år er det fra flytteregistreringer til slagteri.

Leverede slagtegrise, som de integrerede bedrifter leverer af årets maksimale potentielle leverance, beregnes ud fra årstal som:

Før 2018: *Leverede slagtegrise/årssø = (leverede grise fra integrerede bedrifter/årssøer i integrerede bedrifter) - 0,45 slagtesøer/årssø.*

I 2018 var data fra klassificeringskontrollen opdelt i slagtegrise og slagtesøer, derfor udgik slagtesøer fra formlen:

I 2018: *Leverede slagtegrise/årssø = (leverede grise fra integrerede bedrifter/årssøer i integrerede bedrifter).*

Fra 2019 var det igen kun muligt at få oplyst leverede grise pr. bedrift:

Fra og med 2019: *Leverede slagtegrise/årssø = (leverede grise fra integrerede bedrifter/årssøer i integrerede bedrifter) - 0,45 slagtesøer/årssø.*

Årsagen skyldes årlige ændringer i muligheder for at få udtræk til analysen.

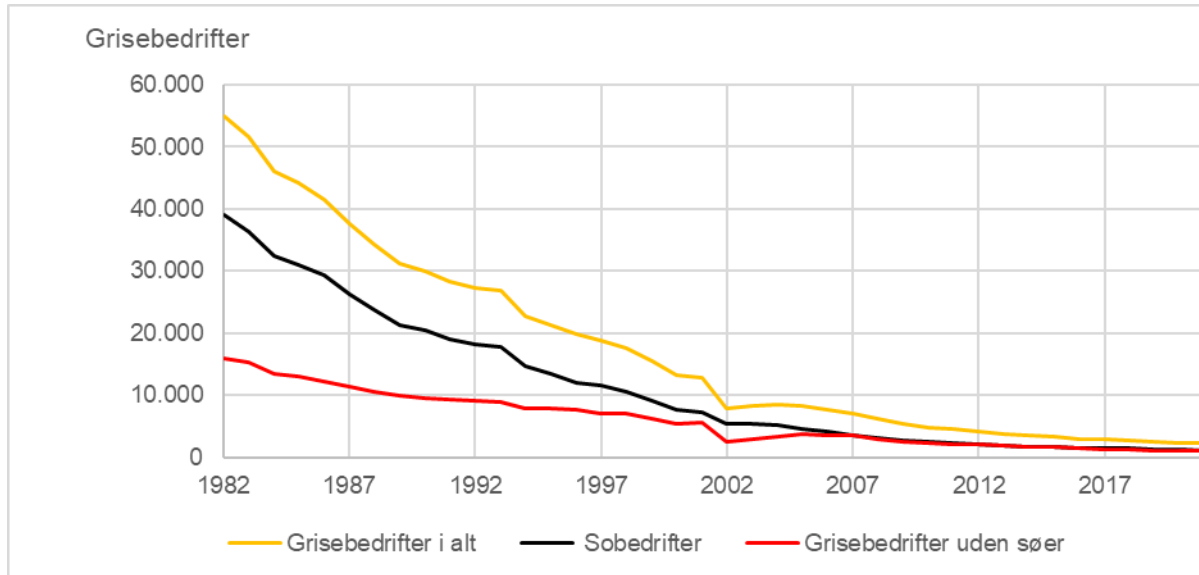
Fra landsgennemsnit beregnes årets antal slagtegrise/årssø ved nul frasalg, minus et mindre polteudtag:

Gns. producerede slagtegrise det givne år/årssø – 0,3 grise i polte udtag/årssø.

Maksimalt producerede slagtegrise/årssø er landsgennemsnit med hensyn til fravænnede grise/årssø det pågældende år korrigeret for døde efter fravænnning [4]. Det forudsættes i ovenstående beregning, at ca. 50 % af landets bedrifter laver deres polte selv.

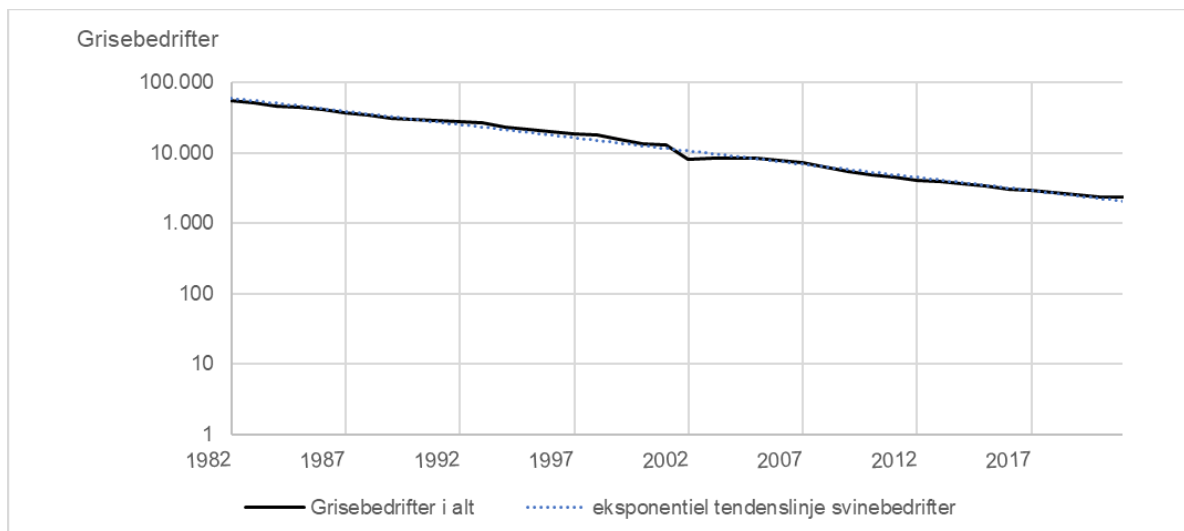
Resultater og diskussion

Udviklingen af grisebedrifter i Danmark er sammensat af tabellen HDYR1 (Danmarks Statistik) frem til 2001, hvorefter SEGES' definition af grisebedrifter, som beskrevet i metodeafsnittet, er anvendt. Dette giver et databrud i tidsserien i 2002, som også ses på figur 1, med et større fald fra 2001 til 2002.

Figur 1. Udviklingen i grisebedrifter i Danmark fra 1982-2021. DST HDYR1 indtil 2001 samt egne beregninger. Der er niveauskift i 2001 på grund af skift fra DST til SEGES-beregninger af grisebedrifter

Som figur 2 viser, kan udviklingen i grisebedrifter i Danmark beskrives som en ret linje, hvis Y-aksen er logaritmisk. Den historiske udvikling kan beskrives som et rimeligt konstant årligt procentuelt fald i antal bedrifter i forhold til året før. Hvis den fremtidige udvikling ligner fortiden, kan et årligt procentuelt fald bruges til at lave en prognose over grisebedrifter i fremtiden via en eksponentialfunktion, som fremskriver landets grisebedrifter med et årligt procentuelt fald.

Figur 2. Udviklingen i grisebedrifter i Danmark fra 1982-2021. Y-aksen er logaritmisk. DST, HDYR1 indtil 2001 samt egne beregninger

Udviklingen i bedriftenes specialiseringsgrad

Antallet af grisebedrifter fra 2.360 til 2.336 primo 2022, ifølge SEGES-metode, hvoraf ca. halvdelen er rene slagtegrisebedrifter. I tabel 1 ses, at antallet af bedrifter, som forsvinder i procent, ikke er helt ens år for år. 2021 havde kun et fald på 1 %, men årsagen skyldes at slagtegrisebedrifter steg med ca. 12 %. Fra 2021 blev CVR-metoden udvidet, til også at undersøge slagteantal fra en lokalitet. Metodeændringen betød, at der kom ca. 800.000 flere slagtegrise med i bedriftsanalyserne. Udvidelsen af metoden i 2021 betød, at slagtegrisebedrifter blev øget med 250 slagtegrisebedrifter, mens metodeændringen kun gav 1 integreret bedrift mere og 2 sobedrifter mere.

Antallet af sobedrifter og integrerede bedrifter faldt med 13 og 11 %. For integrerede bedrifter er så højt et fald på et år ikke set siden 2013, hvor alle lokaliteter med søer skulle være omlagt til løsgående drægtige søer. Rene sobedrifter faldt med 13 %.

I 2021 forventes faldet at skyldes ringere økonomi ved salg af smågrise, da markedspriserne for smågrise lå på et meget lavt niveau eller ca. 88 kr./30 kg gris under fremstillingsprisen viser udtræk fra [www.danskesvineproduktion](http://www.danskesvineproduktion.com) hjemmeside. Salg til beregnet smågrisenotering var stort set lig fremstillingsprisen, men mange integrerede sobedrifter frasælger en del smågrise, og var dermed også påvirket. Væksten i slagtegrisebedrifter kan altså skyldes at flere mindre lokaliteter blev brugt mere, fordi det var bedre at opfede grise selv, end at sælge smågrise til markedet til de priser.

Tabel 1. Udvikling i antal bedrifter, ophørte bedrifter inkluderet, hvis de var aktive primo (Kilde: CHR-database og egne beregninger). Fra 2021 bruges også slagtninger i Danmark til at definere om et CVR-nummer tælles med i analysen

År/type	Slagte-grise-bedrifter	Inte-grerede bedrifter	So-bedrifter	Grise-bedrifter i alt	Årlig %-ændring Slagte-grise-bedrifter	Årlig %-ændring inte-grerede bedrifter	Årlig %-ændring So-bedrifter	Årlig %-ændring i Grise-bedrifter
2002	2.505	4.539	927	7.971				
2003	2.891	4.385	1.011	8.287	15%	-3%	9%	4,0
2004	3.315	4.144	1.055	8.514	15%	-5%	4%	2,7
2005	3.746	3.531	1.109	8.386	13%	-15%	5%	-1,5
2006	3.565	3.137	1.044	7.746	-5%	-11%	-6%	-7,6
2007	3.596	2.531	991	7.118	1%	-19%	-5%	-8,1
2008	3.056	2.293	884	6.233	-15%	-9%	-11%	-12,4
2009	2.623	1.982	828	5.433	-14%	-14%	-6%	-12,8
2010	2.405	1.706	775	4.886	-8%	-14%	-6%	-10,1
2011	2.247	1.560	722	4.529	-7%	-9%	-7%	-7,3
2012	2.051	1.394	670	4.115	-9%	-11%	-7%	-9,1
2013	1.970	1.216	672	3.858	-4%	-13%	0%	-6,2
2014	1.832	1.122	684	3.638	-7%	-8%	2%	-5,7
2015	1.678	1.052	653	3.383	-8%	-6%	-5%	-6,7
2016	1.434	953	601	2.988	-15%	-9%	-8%	-11,7
2017	1.406	906	625	2.937	-2%	-5%	4%	-1,7
2018	1.289	826	626	2.741	-8%	-9%	0%	-6,7
2019	1.132	774	624	2.530	-12%	-6%	0%	-7,7
2020	1.063	738	559	2.360	-6%	-5%	-10%	-6,7
2021	1.193	658	485	2.336	12%	-11%	-13%	-1,0

Søer pr. bedriftstype

Antal søer pr. bedriftstype stiger fortsat. Der var ca. 1.003 årssøer i en sobedrift i 2021 og ca. 786 årssøer i de integrerede bedrifter.

Ratio, det vil sige forholdet mellem søer i sobedrifter og integrerede bedrifter endte på 1,28 primo 2022, det vil sige at de specialiserede besætninger har ca. 28 % flere årssøer end de integrerede besætninger. Udviklingen over tid har været at de integrerede besætninger haler ind på de specialiserede mht. antal årssøer, men med stigende bedriftsstørrelser er det også sværere at opretholde et faktorhold. I nominal forskel har sobedrifter mellem 200-300 årssøer mere end de integrerede bedrifter over årene.

Tabel 2. Søer pr. bedrift opdelt i bedriftstype (Kilde: DST: SVIN samt egne beregninger baseret på CHR-registret)

År	Søer i 1.000 stk. ifølge DST	Integreret bedrift, gns. søer	Sobedrift, gns. søer	% af søer i integrerede bedrifter	% af søer i sobedrifter	Ratio søer sobedrifter/integreret
2002	1.131,5	181	333	72,7	27,3	1,83
2003	1.141,3	180	348	69,2	30,8	1,93
2004	1.143,8	181	373	65,6	34,4	2,06
2005	1.133,3	197	396	61,2	38,8	2,02
2006	1.123,0	220	413	61,6	38,4	1,88
2007	1.158,3	273	472	59,6	40,4	1,73
2008	1.074,8	287	471	61,3	38,7	1,64
2009	1.085,3	326	530	59,6	40,4	1,62
2010	1.078,0	365	589	57,7	42,3	1,61
2011	1.050,8	397	599	58,9	41,1	1,51
2012	1.029,3	426	651	57,6	42,4	1,53
2013	1.029,5	469	684	55,4	44,6	1,46
2014	1.031,5	492	701	53,5	46,5	1,42
2015	1.033,7	514	755	52,3	47,7	1,47
2016	1.002,8	565	772	53,7	46,6	1,37
2017	1.013,0	575	788	51,4	48,6	1,37
2018	1.045,1	618	854	48,9	51,1	1,38
2019	1.028,0	599	904	45,0	55,0	1,51
2020	1.034,0	685	945	48,9	51,1	1,38
2021	1.038,0	786	1003	51,5	48,5	1,28

Leverede grise i gennemsnit pr. bedriftstype

Procentandelen, som de rene slagtegrisebedrifter leverede af grise til danske slagterier i 2021, var på 58,3 % mod 58,6 % året før. De integrerede bedrifter leverede ca. 38,6 % af landets slagtninger i 2021 mod 36,3 % året før. I 2020 blev eksportsmågrisemarkedet fra september 2020 påvirket af afrikansk svinepest (ASF) i Tyskland med meget dårlige salgspriser på smågrise til følge. Dette fik flere integrerede bedrifter til at øge egen slagtegriseproduktion så meget som muligt, og dette fortsatte i 2021 fordi markedspriserne på smågrise var meget lave, hvormed egen slagtegriseproduktion blev mere attraktivt, eventuelt i lejede tidligere ubrugte stalde.

De rene sobedrifters andel af slagtninger er relativt konstant som følge af definitionen af denne bedriftstype.

Tabel 3. Leverede grise i gennemsnit pr. bedriftstype. Procentandelen er baseret på de tre bedriftstypers samlede leverancer af grise det pågældende år i forhold til leverede på landsplan. * I 2018 alene på slagtegrise

År	Slagtegrise- bedrifter Leverede grise/år	Integrerede bedrifter Leverede grise/år	So- bedrifter Leverede grise/år	% andel Slagtegrise- bedrifter Leverede grise/år	% andel Integrerede bedrifter Leverede grise/år	% andel Sobedrifter Leverede grise/år
2009	4.117	4.126	518	55,7	42,1	2,2
2010	4.890	4.684	581	58,2	39,6	2,2
2011	5.351	5.400	661	57,5	40,3	2,3
2012	5.568	5.437	595	58,9	39,1	2,1
2013	6.035	5.614	587	62,2	35,7	2,1
2014	6.529	6.026	714	62,3	35,2	2,5
2015	6.714	6.473	745	60,7	36,7	2,6
2016	7.598	6.928	729	60,6	37,0	2,4
2017	7.498	6.558	653	62,4	35,2	2,4
2018*	8.343	7.167	366	63,6	35,0	1,4
2019	8.810	7.746	942	60,2	36,2	3,5
2020	9.449	8.884	947	58,6	38,3	3,1
2021	9.017	10.829	1.202	58,3	38,6	3,2

Integrerede bedrifters slagtegriseproduktion

De integrerede bedrifter havde i gennemsnit ca. 43 % af den potentielt mulige slagtegrise-produktion ved fuld-linje-produktion i 2021. Tilbage i 2009 producerede de 48,2 % af mulig fuld-linje-produktion. De sidste par år antyder at der måske endda er en trend-ændring mod en større grad af integration, for dem som både har søer og slagtegrise.

Tabel 4. Procentandel af producerede grise som integrerede bedrifter leverede til slagtning

År	Leverede slagtegrise/årsso [1], %	Potentielt maksimalt leverede slagtegrise/årsso [2], %	Andel af leverede grise/årsso til slagteri i forhold til muligt producerede/årsso [1, 2], %
2009	12,2	25,33	48,2
2010	12,4	25,94	47,7
2011	13,2	26,63	49,4
2012	12,3	27,48	44,8
2013	11,5	27,81	41,4
2014	11,8	28,18	41,9
2015	12,1	28,87	42,1
2016	11,8	29,78	39,7
2017	11,0	31,00	35,3
2018	11,6	31,50	36,8
2019	12,5	30,99	40,3
2020	13,0	31,26	38,9
2021	13,3	31,20	42,7

Ændringen i udviklingen beskrives den store og større eksportusikkerhed, der er på eksporten af smågrise til Tyskland og Østeuropa som følge af den større og større udbredelse af ASF i disse områder.

Analyse af søer pr. bedrift

I 2021 var der 163 bedrifter med mere end 1.499 søer. Bedrifter med mellem 500-749 søer voksede i antal indtil 2008. Siden 2008 har denne bedriftsstørrelse været i tilbagegang.

Tabel 5. Antal bedrifter med søer intervalopdelt. I henhold til CHR-oplysning ultimo det pågældende år

Interval søer/år	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1-249	1.084	795	681	541	426	353	330	267	259	234	209	171	151
250-499	767	698	642	578	505	470	438	383	361	335	309	288	223
500-749	527	529	497	487	467	438	432	395	375	351	348	315	272
750-999	180	192	186	175	195	199	183	190	197	194	182	164	150
1.000-1.249	130	128	126	134	122	122	126	117	120	118	117	116	110
1.249-1.499	49	60	60	59	67	67	71	68	71	71	74	73	74
>=1.500	73	79	90	90	106	116	125	134	148	149	159	170	163
I alt	2.810	2.481	2.282	2.064	1.888	1.765	1.705	1.554	1.531	1.452	1.398	1.297	1143

I 2021 står ca. 40 % af landets søer på bedrifter med over 1.499 søer, gylte og orner ifølge CHR-registret. Tilbage i 2009 var det kun 12 %, som tabel 6 viser.

Tabel 6. Fordeling af landets søer, gylte og orner på bedriftsniveau ifølge CHR-registret ultimo det pågældende år, %

Interval søer/år	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1-249	9	7	6	5	4	4	3	3	3	3	2	2	2
250-499	23	21	20	19	16	16	14	13	12	11	10	10	8
500-749	26	27	26	26	25	24	24	22	21	20	19	18	17
750-999	13	13	13	13	15	15	14	15	15	15	14	13	12
1.000-1.249	12	12	12	13	12	12	13	12	12	12	12	12	12
1.250-1.499	5	7	7	7	8	8	9	8	9	9	9	9	10
>=1.500	12	14	16	16	19	22	24	27	29	31	34	37	40

Udviklingen i leverede grise pr. CVR-nummer

Antal leverede grise pr. bedrift stiger, som tabel 7 viser.

Tabel 7. Antal bedrifter opdelt efter leverede grise pr. CVR-nummer (Kilde: [3] samt egne beregninger)

Leverede grise/bedrift/år	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1-2.499	3.302	2.791	2.474	2.220	1.737	1.429	1.393	1.142	1.001	817	1.043	891	846
2.500-4.999	1.037	984	943	794	705	686	620	565	540	455	425	424	396
5.000-7.499	654	645	565	534	512	467	426	409	350	340	318	280	297
7.500-9.999	354	350	381	361	358	307	286	252	238	265	221	220	202
10.000-19.999	382	404	423	382	380	404	395	378	356	344	328	341	352
20.000-29.999	39	59	75	74	80	88	92	95	88	85	98	103	106
30.000-39.999	9	11	24	26	24	28	25	31	35	39	28	40	46
40.000-49.999	0	5	5	8	12	13	18	16	13	17	20	17	16
> =50.000	1	2	5	3	6	7	8	11	14	17	19	26	36

Analyser over udviklingen i struktur og produktion på lokalitetsniveau

De følgende analyser følger udviklingen på lokalitetsniveau i Danmark. For søer er den baseret på CHR-oplysninger, for slagtegrise på forskellige kilder over tid [3].

Søer pr. lokalitet

Lokaliteter med mellem 500-999 årssøer toppede antalsmæssigt i 2010 med ca. 790 og faldt herfra til ca. 563 lokaliteter i 2021. Det er kun lokaliteter med mere end 1.000 søer, som udviser et stabilt antal.

Table 8. Antal lokaliteter med søer intervalopdelt. Alle lokaliteter med søer er medtaget uanset størrelse

År/antal søer/lokalitet	1-499	500-999	>=1.000	I alt
2002	8.824	357	69	9.250
2003	8.017	428	83	8.528
2004	7.100	531	97	7.728
2005	5.786	599	124	6.509
2006	5.072	624	136	5.832
2007	3.822	727	160	4.709
2008	3.263	745	181	4.189
2009	2.636	769	192	3.597
2010	2.139	787	219	3.145
2011	1.927	761	230	2.918
2012	1.685	740	235	2.660
2013	1.477	743	248	2.468
2014	1.127	735	263	2.125
2015	1.235	711	279	2.225
2016	1.099	682	290	2.071
2017	1.082	673	310	2.065
2018	987	654	323	1.964
2019	880	643	333	1.856
2020	785	629	339	1.753
2021	654	563	331	1.548

Fra 2011-2020 faldt antal solokaliteter med ca. 5,8 % årligt, mens det fra 2020-2021 faldt med 12 %.

Leverede grise pr. lokalitet

Lokaliteter, som leverer grise til et slagtested i Danmark, er faldet fra 8.305 i 2009 til 4.925 i 2021.

Lokaliteter, som leverer over 9.999 grise til slagtning, er en lokalitetsstørrelse i fremdrift. De har reelt ligget stabilt mellem 2014-2017, men vokser i antal fra 2018 og frem. I de sidste par år har der været stigning i antallet af mindre slagtegriselokaliteter.

Ny mulig husdyrregulering efter den nye ordning i august 2017, hvor det er stalden og ikke produktionsloft i dyreenheder, som afgør produktionsomfanget samt udvidelse af lokalitet via nye investeringer i stipladser, sikrer fremdrift i de største lokaliteter. Nye investeringer har været tilskyndet af moderniseringsstøtteordningen.

Hvis der ses bort fra 2018, hvor kun absolut rene slagtegriselokaliteter var med, er de mindre lokaliteter generelt blevet færre, dog er antallet af små lokaliteter vokset lidt fra 2019 til 2020. Dette tages ikke som udtryk for større tilgang af små slagtegriselokaliteter i Danmark end der er afgang, men er mere et udtryk for, at der er en buffer af mindre slagtegriselokaliteter, som kan tages i brug, hvis markedsvilkårene dikterer det.

Table 9. Antal lokaliteter intervalopdelt som leverede grise til et slagteri i Danmark

År/leverede interval	1-2.499	2.500-4.999	5.000-9.999	>=10.000	Lokaliteter i alt, som leverede grise til slagting i Danmark
2009	5.318	1.680	1.181	126	8.305
2010	4.746	1.606	1.278	161	7.791
2011	4.329	1.612	1.327	186	7.454
2012	4.137	1.462	1.222	188	7.009
2013	3.489	1.391	1.239	210	6.329
2014	3.214	1.400	1.187	232	6.033
2015	3.459	1.243	1.172	249	6.123
2016	3.320	1.174	1.154	236	5.884
2017	2.378	1.127	1.053	222	4.780
2018*	1.554	1.023	1.092	268	3.937
2019	2.434	962	978	272	4.646
2020	2.614	1.010	1.038	297	4.959
2021	2.515	1.026	1.043	341	4.925

*i 2018 er søer til slagting ikke medtaget, hvorfor dette årsstalsopgørelse er lidt anderledes og dermed lavere

Der forsvinder årligt ca. 4,1 % af slagtegriselokaliteterne i Danmark baseret på 2011-2021.

I tabel 10 er andelen af slagtinger baseret på lokalitetsstørrelser opgjort. Tabellen viser, at ca. 69 % af landets griseslagtinger stammer fra lokaliteter med over 4.999 leverede grise i 2021 mod kun ca. 49 % i 2009.

Table 10. Lokalitetsstørrelsernes procentvise andel af totalslagtinger i Danmark

År/leverede interval	1-2.499	2.500-4.999	5.000-9.999	>=10.000
2009	19,6	31,3	41,0	8,2
2010	17,9	28,6	43,0	10,4
2011	16,1	27,8	44,0	12,1
2012	16,1	27,2	43,7	13,0
2013	14,2	26,2	44,6	15,1
2014	14,3	26,5	42,7	16,5
2015	14,3	24,0	43,3	18,3
2016	12,6	23,8	44,8	18,8
2017	12,4	24,1	43,1	20,5
2018	9,7	22,0	45,1	23,3
2019	12,4	21,3	41,1	25,1
2020	10,9	21,0	41,5	26,7
2021	10,6	20,6	39,6	29,2

Multi-site-analyse

Tilbage i 1990'erne begyndte man at anbefale at skille søer, små- og slagtegrise på hver deres lokalitet af hensyn til smittetryk, det vil sige et 3-site-produktionssystem inspireret af griseproduktionen i USA. Antal sites refererer i dette system til, hvor mange lokaliteter en gris opholder sig på fra fødsel til slagting. I dag er anbefalingen fra SEGES at undgå, at søer og slagtegrise er på samme lokalitet. Under danske forhold og for at spare en grisetransport mellem lokaliteter er et 2-site-system oftest tilstrækkeligt for at opnå intern smittebeskyttelse. Smågrise flyttes fra solokaliteten enten ved fravæning eller ved ca. 30 kg.

Multi-site-analysen for integrerede bedrifter ses i tabel 11. Bedrifter med under 250 årssøer har oftest hele produktionen på en lokalitet. Når vækstdyr-lokaliteter uden søer tælles med, kommer de mindre integrerede bedrifter op på ca. 1,3 lokaliteter pr. bedrift. Med mellem 250-999 søer pr. bedrift stiger solokaliteter fra ca. 1,0 til 1,2 solokaliteter. De mindst integrerede bedrifter beholder oftest størstedelen af smågriseproduktionen selv til slagtegrise, større integrerede sælger mere. Med markedspriser på smågrise ved 30 kg på ca. 307 kr./30 kg SPF markedsnotering PRRS-negativ, mod 394 kr./30 gris beregnet notering, var det meget fordelagtigt for integrerede at øge deres egen produktion i 2021. Leverede slagtegrise i % af gennemsnitlig mulige steg da også i alt med ca. 5 procentpoint i forhold til året før.

Tabel 11. Multi-site-analyse for integrerede besætninger opdelt efter bedriftsstørrelse i 2021

Bedriftsstørrelse søer	1-249	250-499	500-749	750-999	1000-1249	1250-1499	>=1500	I alt eller GNS
Integreret bedrifter, antal	123	149	149	75	55	32	75	658
Solokaliteter, antal	125	159	157	92	72	48	177	830
Øvrige lokaliteter uden søer, antal	38	197	301	178	169	133	390	1406
Antal solokaliteter pr. bedriftstype	1,0	1,1	1,1	1,2	1,3	1,5	2,4	1,3
Antal lokaliteter pr. bedrift	1,3	2,4	3,1	3,6	4,4	5,7	7,6	3,4
Leverede af mulige slagtesvin, %	112	63	51	51	39	55	25	43

I tabel 12 ses multi-site-analysen for sobedrifter. Det ses, at de specialiserede store sohold har færre lokaliteter end de integrerede sobedrifter. En af årsagerne til dette er, at de ikke behøver nogle slagtegriselokaliteter.

Tabel 12. Multi-site-analyse for sobedrifter opdelt efter bedriftsstørrelse i 2021

Bedriftsstørrelse søer	1-249	250-499	500-749	750-999	1000-1249	1250-1499	>=1500	I alt
Integreret bedrifter, antal	28	74	123	75	55	42	88	485
Solokaliteter, antal	29	84	129	84	62	48	160	596
Øvrige lokaliteter uden søer, antal	4	18	78	48	61	49	192	450
Antal solokaliteter pr. bedriftstype	1,0	1,1	1,0	1,1	1,1	1,1	1,8	1,2
Antal lokaliteter pr. bedrift	1,2	1,4	1,7	1,8	2,2	2,3	4,0	2,2
Leverede af mulige slagtesvin, %	36	3	3	2	2	2	2	2

I tabel 13 ses Lokalitet-analysen for rene slagtegrisebesætninger. Den gennemsnitlige lokalitetsstørrelse vokser med antal leverede slagtegrise/bedrift om året. Det ses af tabel 13, at det gennemsnitlige niveau for leverede slagtegrise pr. lokalitet aldrig bliver specielt højt. De store slagtegrisebedrifter er altså nødt til at have produktionen på ganske mange lokaliteter, for at opnå det produktionsomfang de har.

Tabel 13. Analyse af antal lokaliteter pr. slagtegrisebedrift efter størrelse i leverede slagtegrise/år 2021

Leverede pr. bedrift	Bedrift	Lokaliteter	Lokaliteter pr. bedrift	Slagtninger i 1.000 stk.	Gns. slagtede pr. lokalitet
1-2.499	299	385	1,3	356	924
2.500-4.999	251	303	1,2	936	3.090
5.000-7.499	191	265	1,4	1.199	4.523
7.500-9.999	129	194	1,5	1.108	5.713
10.000-19.999	187	431	2,3	2.616	6.069
20.000-29.999	61	221	3,6	1.502	6.794
30.000-39.999	28	114	4,1	975	8.554
40.000-49.999	11	56	5,1	494	8.821
>= 50.000	20	186	9,3	1.572	8.450
I alt eller gns.	1177	2.155	1,8	10.757	4.992

Ejerstruktur-analyser

Danmarks Statistik har analyseret ejerstruktur i dansk griseproduktion. Antal ejerformer i form af enkeltmandsvirksomheder, interessentselskaber, selskaber eller andre virksomhedsformer er her opgjort.

Tabel 14. Ejerstruktur i dansk griseproduktion Kilde. DST, BDF14.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Enkeltmandsvirksomhed	1.928	1.699	1.621	1.671	1.531	1.513	1.397
Interessentskab	254	250	222	239	227	215	210
Selskab	215	235	248	256	277	308	299
Andre virksomhedsformer	1	1	2	3	4	3	3
Grisebedrifter i alt	2.398	2.185	2.093	2.169	2.039	2.039	1.909

I denne undersøgelse kommer DST frem til færre bedrifter end hvad summering af brugere på CVR-nummer-niveau viser. Men et selskab kan eje op til flere CVR-selskaber, så derfor er det ikke så overraskende, at DST finder 1.909 ejere i 2021, mens denne analyse finder 2.336 i 2021.

Ifølge denne analyse falder antal grisevirksomheder med 6,4 % i forhold til året før. Der forsvinder flest enkeltmandsvirksomheder.

Der forsvandt 7,7 % enkeltmandsvirksomheder. Antal selskaber falder også for første gang siden 2015 fra 308 til 299, hvor der var en forventning om at antal selskaber med griseproduktion ville fortsætte med at stige. Baseret på denne analyse kan det tolkes som, at der fortsat er udvikling/fald i antal grisevirksomheder, men at de lader de "købte" CVR-virksomhedsnumre fortsætte, eller at brugte CVR-numre i CHR-registret ikke opdateres, som det skal gøres.

Prognosefremskrivning

Med de fald som sker i antallet af bedrifter med søer, sker der en halvering af besætninger med søer mellem hvert 10-11 år. Hvis kun 5 år tages med for slagtegrise, er man oppe på 18,8 år i halveringstid, men ca. samme halveringstid som ved søer hvis der ses over 10 år, hvor dette års metodeændring med øgede antal slagtegrisebedrifter betyder mindre.

Table 15. Beregninger af årligt procentuelt fald via tidsperioder på antallet af grisebedrifter i Danmark i forskellige tidsperioder

	Tidsinterval/ År	Bedrifter Start år	Bedrifter Slut år	Årligt %-fald ved ekspotentielt fald	Halve- ringtid i år
Grisebedrifter	2016-2021	2.988	2.336	4,8	14,1
Grisebedrifter	2011-2021	4.529	2.336	6,4	10,5
Slagtegrisebedrift	2016-2021	1.434	1.193	3,6	18,8
Slagtegrisebedrift	2011-2021	2.247	1.193	6,1	10,9
Sobedrift (begge typer)	2016-2021	1.554	1.143	6,0	11,3
Sobedrift (begge typer)	2011-2021	2.282	1.143	6,7	10,0

Baseret på resultaterne i strukturrapporten er der lavet en fremskrivning af grisebedrifter i 2031, det vil sige 10 år frem.

Et bud på antallet af bedrifter i Danmark i fremtiden er et årligt procentuelt fald på 6 %, hvilket vil sige, at strukturudviklingen aftager noget. I 2031 er der således kun ca. 1.260 bedrifter tilbage mod de ca. 2.340 primo 2022. Udviklingen kommer måske til at gå lidt langsommere, da mange bedrifter i dag er blevet meget store, og har mange lokaliteter. Der kan komme til at ske en opsplitning af nogle af de store bedrifter i forbindelse med salg/generationsskifte i fremtiden.

Table 16. Prognose for bedrifter med slagtegrise alene eller bedrifter med søer

Bedrifter	2011	2021	Årlig ekspotentielt fald i % 10 år	Prognose- fald % pr. år	Halve- ringtid i år	2026	2031
Slagtegrisebedrifter	2.247	1.193	6,1%	6,00%	11,2	876	643
Sobedrifter, begge typer	2.282	1.143	6,7%	6,00%	11,2	839	616
Grisebedrifter i alt	4.529	2.336	6,4%	6,00%	11,2	1.714	1.258

Konklusion

En sammenfatning af analyserne ses i nedenstående.

Bedriftsantal - analyser

Der var 2.336 grisebedrifter primo 2022. Dette var et fald på 1 % i forhold til året før, hvilket er et lille fald, men en metodeændring af bedrift definitioner øgede antal slagtegrisebedrifter, mens den stort set ikke ændrede noget for antal bedrifter med søer.

De integrerede bedrifter faldt med ca. 11 % i forhold til året før.

2021 var et vanskeligt år økonomisk for mange sobedrifter som faldt med 13 %.

En af årsagerne til det store fald i sobedrifter var blandt andet meget dårlige markedspriser på smågrise, som lå ca. 88 kr./30 kg smågrise under fremstillingsprisen i 2021.

Bedriftstyper - analyser

De integrerede bedrifter havde i gennemsnit leveret ca. 43 % af deres potentielt mulige slagtegriseproduktion ved fuld-linje-produktion i 2021. De øgede deres potentielt mulige slagtegriseproduktion med 4 procentpoint svarende til ca. 10 % stigning, hvis 2021-året sammenlignes med 2020.

Procentandelen af totalslagtninger i Danmark, der stammer fra de rene slagtegrise bedrifter, faldt til 58,3 % mod 58,6 % året før.

De specialiserede sobedrifter uden nævneværdig slagtegriseproduktion har ca. 48,5 % af landets søer ultimo 2022. De sidste år har deres andel af søer i Danmark være faldende.

Der er i data en mindre tendens imod større grad af integreret produktion og mindre specialisering på bedrifterne end tidligere.

Referencer

- [1] 2023. Danmarks Statistik. DST Svin. www.DST.dk.
- [2] 2023. Udtræk fra CHR-registret, SEGES primo 2023.
- [3] 2023. Leverede grise pr. lokalitet fra 2009-2016 til danske slagterier opgjort via Svineflyttedatabasen. Fra 2017-data fra klassificeringskontrollen på CHR-nummerniveau. Fra 2018-data fra klassificeringskontrollen på CHR-nummerniveau opdelt på slagtegrise og slagtesøer. Fra 2019 SEGES-udtræk.
- [4] Hansen, C. (2022): Landsgennemsnit for produktivitet i svineproduktionen - 2021. Notat nr. 2204, SEGES Svineproduktion.

NAV nr.: 1323-2320

//MIH//

Dyregruppe: Søer, smågrise og slagtegrise
Fagområde: Erhvervsøkonomi
Nøgleord: Strukturudvikling grise. Grisebedrifter. Lokalitetsstørrelse grise

SEGES
INNOVATION

Tlf.: 87 40 50 00

info@seges.dk

Ophavsretten tilhører SEGES Innovation P/S. Informationerne fra denne hjemmeside må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

SEGES Innovation P/S er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.